

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Milady Tomkové a soudců Mgr. Ondřeje Mrákoty a JUDr. Bohuslava Hnízdila v právní věci žalobce: **J. J.,** zastoupený JUDr. Stanislavem Kadlubiecem, advokátem, se sídlem Husova 401, Třinec - Staré Město, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení,** se sídlem Křížová 25, Praha 5, proti rozhodnutí žalované ze dne 19. 10. 2009, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 25. 3. 2010, č. j. 21 Cad 104/2009 - 13,

takto:

Rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 25. 3. 2010, č. j. 21 Cad 104/2009 - 13, **se zrušuje** a věc **se vrací** krajskému soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

Žalobce (dále jen „stěžovatel“) napadá rozsudek Krajského soudu v Ostravě (dále jen „krajský soud“) ze dne 25. 3. 2010, č. j. 21 Cad 104/2009 - 13, kterým byla zamítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí žalované ze dne 19. 10. 2009, číslo X, jímž žalovaná zamítla stěžovateli žádost o starobní důchod ke dni 4. 12. 2009 pro nesplnění podmínek ustanovení § 29 a § 74 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění (dále jen „zákon o důchodovém pojištění“), s tím, že stěžovateli nevznikl nárok na starobní důchod, neboť v I.A kategorii získal 13 roků a 178 dní pojištění a nezískal tak potřebných 16 roků v této kategorii.

V kasační stížnosti stěžovatel namítl, že žalované spolu se žádostí o starobní důchod předložil také „Přílohu k žádosti o důchod podle zákona o sociálním zabezpečení k průkazu zaměstnání patřících do I. a II. pracovní kategorie podle nařízení vlády č. 136/75 Sb.“, kterou byl doplněn a opraven celkový počet dnů odpracovaných stěžovatelem v předmětné pracovní kategorii. Dále bylo žalované doručeno potvrzení zaměstnavatele

stěžovatele o prošetření preferované kategorie. Uvedené doklady nevzala v potaz žalovaná v řízení o starobní důchod a ani ve svém vyjádření k žalobě. Poukázal na znění napadeného rozsudku krajského soudu, podle kterého *„žalobce sice tvrdil a ve své žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 19. 10. 2009 namítal, že v této kategorii odpracoval 16 let, avšak své tvrzení neprokázal“* a dále, že *„žalobce nenabídl žádné důkazy o tom, že v této pracovní kategorii pracoval po dobu delší“*. Stěžovatel namítl, že spolu se žalobou byly krajskému soudu také předloženy výše zmíněné listiny. Krajský soud se však ve svém rozhodnutí s těmito skutečnostmi nevypořádal, přestože zaměstnavatel stěžovatele, na jehož původní potvrzení žalovaná i krajský soud poukazují, v těchto listinách své původní potvrzení mění a upřesňuje tak, že náležitě potvrzuje, že stěžovatel splnil podmínku odpracování 16 let v pracovní kategorii I.A.

Žalovaná navrhla zamítnutí kasační stížnosti s tím, že dobu zaměstnání stěžovatele v preferované pracovní kategorii zhodnotila podle dokladů založených v její centrální evidenci, konkrétně podle údajů uvedených v evidenčních listech důchodového zabezpečení potvrzených zaměstnavatelem stěžovatele a stěžovatelem. Údaje o výkonu prací v preferované pracovní kategorii zaměstnavatel stěžovatele uváděl na základě velmi přesné evidence o počtu odpracovaných směn v té které pracovní kategorii příslušným pracovníkem. Prohlášení svědků není relevantním dokladem pro hodnocení doby v preferované pracovní kategorii, zejména pak, jde-li o práce vykonávané v letech 1975 až 1985 a 1989. Z evidenčních listů důchodového zabezpečení v uvedené době je zřejmé, že stěžovatel v jednotlivých kalendářních letech nevykonával pouze činnost „hutník – vysokopecař“ zařazenou do I.A pracovní kategorie, ale i jiné činnosti, které byly zařazeny do II. pracovní kategorie. Žalovaná nemá pochybnosti o správnosti počtu dnů odpracovaných v I.A pracovní kategorii stěžovatelem tak, jak je vykázán zaměstnavatelem na evidenčních listech důchodového zabezpečení. Potvrzení zaměstnavatele ze dne 2. 11. 2009 s přílohou potvrzující počet odpracovaných dnů v preferované I.A pracovní kategorii na základě svědeckých prohlášení a doplňující evidenční listy důchodového zabezpečení stěžovatele se jeví jako účelové a nelze k nim přihlížet. Žalovaná při hodnocení doby zaměstnání zařazené do preferované pracovní kategorie vycházela z původních dokladů a o nároku stěžovatele na starobní důchod rozhodla v souladu s právními předpisy. Nesprávnost těchto původních dokladů rozhodných pro posouzení nároku stěžovatele nebyla ničím věrohodně prokázána.

Z obsahu soudního spisu Nejvyšší správní soud zjistil, že stěžovatel napadl rozhodnutí žalované ze dne 19. 10. 2009 žalobou, v níž namítal, že po celou dobu od roku 1975 pracoval v preferované pracovní kategorii I.A jako hutník - vysokopecař a v této kategorii odpracoval 16 let. K žalobě stěžovatel připojil mimo opis napadeného rozhodnutí žalované přílohu k žádosti o důchod ze dne 12. 9. 2003 a sdělení Třineckých železáren a. s. (zaměstnavatele stěžovatele) – prošetření preferované kategorie ze dne 2. 11. 2009.

Krajský soud ve svém rozsudku, kdy svá skutková zjištění učinil z rozhodnutí žalované ze dne 19. 10. 2009, z dávkového spisu stěžovatele, včetně evidenčních listů důchodového zabezpečení a z evidenčních listů o době zaměstnání a výdělku, uvedl, že stěžovatel požádal ke dni 4. 12. 2009, kdy dovršil 58 let, o přiznání starobního důchodu podle § 29 a § 74 zákona o důchodovém pojištění, přičemž podle těchto zákonných ustanovení by stěžovateli nárok na starobní důchod vznikl jen tehdy, pokud by odpracoval

16 let v I.A kategorii prací vymezených zvláštními předpisy. Krajský soud konstatoval, že stěžovatel sice tvrdil a ve své žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 19. 10. 2009 namítal, že v této pracovní kategorii odpracoval 16 let, avšak své tvrzení neprokázal. Krajský soud poukázal na to, že žalovaná při svém rozhodování vycházela z evidenčních listů o době zaměstnání a výdělku stěžovatele a poté z evidenčních listů důchodového zabezpečení vedených zaměstnavatelem žalobce s tím, že toto potvrzení zaměstnavatele při vykázání doby zaměstnání v určité pracovní kategorii je pro žalovanou závazné, přičemž v průběhu řízení nevyšly najevo žádné skutečnosti, pro které by bylo nutno pochybovat o správnosti údajů, které se týkají počtu odpracovaných dnů. Bylo tedy prokázáno, že stěžovatel ve sporné pracovní kategorii odpracoval 13 roků a 178 dnů, stěžovatel nenabídl žádné důkazy o tom, že v této pracovní kategorii pracoval po dobu delší.

Rozsudek krajského soudu byl stěžovateli doručen dne 6. 4. 2010, kasační stížnost byla podána k poštovní přepravě dne 19. 4. 2010, je tedy podána včas [§ 106 odst. 2 zákona č. 150/20052 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“)].

Stěžovatel je osobou oprávněnou k podání kasační stížnosti, neboť byl účastníkem řízení, z něhož napadené rozhodnutí krajského soudu vzešlo (§ 102 s. ř. s.) a tuto kasační stížnost podal včas (§ 106 odst. 2 s. ř. s.). V kasační stížnosti stěžovatel uplatňuje důvod, který lze považovat za důvod podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., a pro tento důvod shledává Nejvyšší správní soud kasační stížnost přípustnou. Nejvyšší správní soud proto za této situace napadený rozsudek krajského soudu v mezích řádně uplatněných kasačních důvodů a v rozsahu kasační stížnosti podle § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s. přezkoumal, přitom dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná.

Nejprve je třeba uvést, že Nejvyšší správní soud nemůže přisvědčit stěžovateli v tom, že žalovaná v řízení o starobní důchod nepřihlédla k potvrzení jeho zaměstnatele ze dne 2. 11. 2009, protože toto potvrzení bylo vydáno až po vydání rozhodnutí žalované ze dne 19. 10. 2009 a žalovaná tedy k němu přihlédnout při vydání svého rozhodnutí ani nemohla a logicky vycházela jen z podkladů, které v době svého rozhodování měla k dispozici.

Stěžovatel dále jako stížní bod uplatnil námitku nepřezkoumatelnosti rozsudku krajského soudu z důvodu nevypořádání se s jeho důkazním návrhem. Nejvyšší správní soud k této námitce konstatuje, že stěžovatel v žalobě namítl, že v pracovní kategorii I.A jako hutník - vysokopecař odpracoval 16 let a k tomu předložil přílohu k žádosti o důchod ze dne 12. 9. 2003 a sdělení Třineckých železáren a. s. (zaměstnavatele stěžovatele) – prošetření preferované kategorie ze dne 2. 11. 2009.

Přestože tedy stěžovatel v posuzované věci vznesl žalobní námitku, k níž také uvedl důkazní návrh (přílohu k žádosti o důchod ze dne 12. 9. 2003 a sdělení zaměstnavatele stěžovatele – prošetření preferované kategorie ze dne 2. 11. 2009), krajský soud se tímto důkazním návrhem nezabýval a při hodnocení vznesené žalobní námitky jen uvedl, že žalobce neprokázal své tvrzení, že v dané pracovní kategorii odpracoval 16 let. Krajský soud ani nevyložil z jakých důvodů navržený důkaz neprovedl, čímž se dopustil vady řízení. Otázkou tzv. opominutých důkazů se přitom zabýval Ústavní soud například v nálezu ze dne 16. 2. 1995, sp. zn. III. ÚS 61/94 (dostupný na http://nalus.usoud.cz).

Ústavní soud dospěl k závěru, že „*zákonem předepsanému postupu v úsilí o právo (zásadám spravedlivého procesu), vyplývající z Listiny základních práv a svobod (čl. 36 odst. 1), nutno rozuměti tak, že ve spojení s obecným procesním předpisem (o. s. ř.), v řízení před soudem (obecným), musí být dána jeho účastníkovi možnost vyjádřit se nejen k provedeným důkazům (čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod) a k věci samé, ale také označit (navrhnout) důkazy, jejichž provedení pro zjištění (prokázání) svých tvrzení pokládá za potřebné; tomuto procesnímu právu účastníka odpovídá povinnost soudu nejen o vznesených návrzích (včetně návrhů důkazních) rozhodnout, ale také - pokud jim nevyhoví - ve svém rozhodnutí vyložit proč, z jakých důvodů (zpravidla ve vztahu k hmotněprávním předpisům, které aplikoval a právním závěrům, k nimž na skutkovém základě věci dospěl) navržené důkazy neprovedl, resp. pro základ svých skutkových zjištění je nepřevzal (§§ 153 odst. 1, 157 odst. 2 o. s. ř.); jestliže tak obecný soud neučiní, zatíží své rozhodnutí nejen vadami, spočívajícími v porušení obecných procesních předpisů, ale současně postupuje v rozporu se zásadami vyjádřenými v hlavě páté (především čl. 36 odst. 1, čl. 38 odst. 2) Listiny základních práv a svobod, a v důsledku toho též i v rozporu s čl. 95 odst. 1 úst. zákona č. 1/1993 Sb. Tak zvané opomenuté důkazy, tj. důkazy, o nichž v řízení nebylo soudem rozhodnuto, případně důkazy, jimiž se soud při postupu podle § 132 o. s. ř. (podle zásad volného hodnocení důkazů) nezabýval, proto téměř vždy založí nejen nepřezkoumatelnost vydaného rozhodnutí (§§ 221 lit. c/, 243b odst. 1 al. 2 o. s. ř.), ale současně též jeho protiústavnost (čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, čl. 95 odst. 1 úst. zákona č. 1/1993 Sb.*“ Podle § 64 s. ř. s., nestanoví-li zákon jinak, se pro řízení ve správním soudnictví použijí přiměřeně ustanovení prvé a třetí části občanského soudního řádu, a proto jsou závěry zaujaté Ústavním soudem zcela aplikovatelné i na řízení podle soudního řádu správního.

Obdobně podle nálezu Ústavního soudu ze dne 17. 12. 2008, sp. zn. I. ÚS 1534/08, je nepochybně povinností soudu vypořádat se nejen se správností námitek žalobce, ale prvotně s včasností jejich uplatnění. V případě jejich opožděného podání je pak soud povinen odmítnout je v souladu s příslušnými ustanoveními soudního řádu správního, nemůže je však pominout. Pokud své povinnosti nedostojí, brání účastníku řízení, aby jeho věc byla projednána stanoveným postupem u nezávislého a nestranného soudu, a porušuje tak jeho právo na spravedlivý proces garantované článkem 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. Dospěl-li ve výše uvedeném nálezu Ústavní soud k závěru, že je-li povinností krajských soudů vyplývající z práva na spravedlivý proces podle článku 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod to, aby se vypořádaly i s námitkami žalobců uplatněnými opožděně, a to z pohledu včasnosti jejich uplatnění, tím spíše je dána povinnost krajských soudů vypořádat se s námitkami a důkazními návrhy uplatněnými v žalobě, tedy řádně a včas. Je přitom vhodné dále poukázat na to, že vykonatelná rozhodnutí Ústavního soudu jsou podle ustanovení článku 89 odst. 2 Ústavy České republiky závazná pro všechny orgány i osoby, přičemž samotným Ústavním soudem je takovým rozhodnutím přisuzován precedenční charakter (srov. obdobně usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 7. 2009, č. j. 8 Afs 73/2007 - 107, dostupné na www.nssoud.cz).

Z výše uvedeného je tedy zřejmé, že krajský soud tím, že nijak nepřihlédl k důkazním návrhům žalobce, jím předložené důkazy neprovedl a případně nezhodnotil, zda v případě žalobcem předložených důkazních prostředků jde o natolik důvěryhodné doklady, že z nich lze vycházet namísto údajů uváděných do evidenčních listů

důchodového zabezpečení (pojištění), které v řízení o přiznání starobního důchodu žalobci neměla bez svého zavinění žalovaná k dispozici (srov. rozsudek Krajského soudu v Ostravě č. j. 18 Cad 128/2007 - 35 ze dne 11. 10. 2007), zatížil své rozhodnutí nepřezkoumatelností pro nedostatek důvodů.

Nejvyšší správní soud proto shledal v postupu krajského soudu vadu řízení, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí ve věci samé, a proto námitku stěžovatele shledal důvodnou. Kasační stížnost je proto důvodná a Nejvyšší správní soud napadený rozsudek zrušil (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

Krajský soud je v dalším řízení právním názorem Nejvyššího správního soudu vysloveným v tomto rozsudku vázán (§ 110 odst. 3 s. ř. s.). Krajský soud v novém rozhodnutí rozhodne i o nákladech řízení o kasační stížnosti (§ 110 odst. 2).

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 6. října 2010

JUDr. Milada Tomková
předsedkyně

senátu